

RÀFOLS, Oriol. *UU AA*. Barcelona: Empúries, 2002. 144 p.

RAMOS, Emili [ed. Josep Tarrés]. *Un viatge per les Guàrdies i el Montseny*. Rafael Dalmau, 2002. 175 p.

RUBIÓ I LLUCH, Jordi [ed. Eusebi Ayensa]. *El record dels catalans en la tradició popular, històrica i literària de Grècia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadía de Montserrat, 2001. 164 p.

RUEDA GONZÁLEZ, Albert. *El contrato de cesión de suelo por obra*. València: Tirant lo Blanch, 2002. 397 p.

SALA I MARTÍ, Pere. *L'evolució del paisatge de Sant Feliu de Guíxols*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament, 2001. 212 p.

TORRE, Florencio de la; MUTJÉ, Pere; PUIG, Josep. *Problemes de química bàsica*. Girona: Universitat de Girona, 2002. 133 p.

VALSALOBRE, Pep; GRATACÓS, Joan. *Agustí Eura, O.S.A. 1684-1763: escritor y obispo*. Madrid: Revista Agustinià, 2001. 332 p.

VERT PLANAS, Josep. *Veteranos y clásicos*. Platja d'Aro: Ed. Benzina, 2001. 118 p.

VILLALONGA, Núria. *La síndrome del narrador mil i tretze contes més*. Barcelona: La Busca, 2001. 104 p.

ZARAGOZA, Telm. *Senyes, ormeigs i pescadors de Tossa, segle XX*. [Tossa de Mar]: Confraria de Pescadors de Tossa de Mar, 2001. 167 p.

siderable i amb el qual havia de bregar constantment, perquè havia estat delmat per les contínues guerres amb França. Recordem que la ciutat i vegueria de Girona eren territoris de pas, molt castigats pels exèrcits francesos, amb els consegüents problemes dels allotjaments militars i molts d'altres. Aquests propietaris carregats de responsabilitats patrimonials i familiars es veieren obligats a consignar per escrit les seves dèries materials i espirituals, posar ordre a les seves finances, perquè servissin per allisonar els futurs hereus i administradors del patrimoni. D'aquest recull miscel·lani, que comprèn centenars de documents sobre plets, sentències judicials i altres afers, els curadors en publiquen la part més sucosa per al lector. Es tracta de la narració *Diferents treballs i desdítas que àn succeir en lo present Principat de Chatalunya y en particular a nostre bisbat de Gerona*, les memòries dels anys 1674-1700, on el seu autor, un anònim observador de la història catalana del segle XVII, dedicà unes pàgines a la revolta de les «barretines» o «gorretes», perquè aquest esdeveniment el tocà de prop. També són interessants les notícies sobre la vila de Sant Feliu de Guíxols. Sorpren de llegir com Fèlix Domènech i altres memorialistes de l'època tenien prou coneixement d'esdeveniments històrics i

socials (eclipsis, guerres, fets reials) que passaven a centenars de quilòmetres de distància, en una geografia que els era remota. Encara no tenim prou estudiades quines eren les seves fonts d'informació. En suma, tots dos llibres mostren aquestes memòries i autobiografies de pagesos com un nou gènere literari, practicat sense vocació artística, que ens il·lumina sobre unes persones que escrivien al marge de la història amb majúscula, lliures de la consciència de l'ofici de l'escriptor més o menys professional, però amb voluntat de registrar, com els notaris, el temps que els va tocar de viure.

Pep Vila

Memòria oral de la Guerra Civil

VILAR I MASÓ, Albert.

La Guerra Civil a Calonge.

Ed. Can Xicu-Tot Art.

Calonge, 2001

205 pàgines

La Guerra Civil Espanyola es troba en els límits del que s'anomena història del temps present, en el sentit que encara queda amb vida una part de la població que hi va participar. Aquest fet, que en si mateix hauria de suposar un avantatge per a l'historiador, pot convertir-se en una dificultat afegida, ja que la memòria col·lectiva ha preferit sovint oblidar aquesta part

del passat i construir el present sobre altres bases. Això explica l'escassetat d'estudis sobre aquest conflicte, sobretot en l'àmbit local, amb algunes rares excepcions, com l'obra col·lectiva *La Revolució i la Guerra Civil a la Bisbal (1990)*.

L'estudi de la Guerra Civil a Calonge ha estat per a l'autor, periodista i historiador nat a la mateixa població, un treball complicat, com ell mateix reconeix a la introducció, pel «pòsit una mica ranci, per no dir amarg» que van deixar les morts produïdes per anarcosindicalistes i les venjances posteriors. Per realitzar-lo, l'autor ha consultat documentació escrita en arxius (particulars, municipals, parroquials), registres, correspondència, etc. Però, sobretot, s'ha servit de la memòria oral d'una quarantena de calongins que havien estat testimonis dels esdeveniments explicats. Aquesta és la part més interessant i complexa del llibre. Interessant perquè s'hi recullen unes aportacions d'espectadors i protagonistes, a la manera d'un estudi antropològic. Complexa perquè, com ha escrit E.J. Hobsbawm, la contradicció de la història molt propera és l'absència de contemporaneïtat vàlida per a tots, ja que si és el temps del record propi, cadascú té el seu i, per tant, no és únic.

L'autor ha hagut de canviar el seu habitual paper de periodista davant l'entrevistat, i ha treballat a partir

d'una mediació entre ell mateix i el testimoni, interpretant el que s'explica des del seu lloc d'observador. És en aquest punt on es pot tendir fàcilment cap a la subjectivitat i, per evitar-ho, s'acompanya gairebé cada afirmació d'una nota en la qual s'aporta la seva procedència. D'aquesta manera, es busca obtenir el màxim rigor possible, a costa de convertir-se l'autor en un cronista minuciós d'uns fets aliens, sobre els quals procura no fer gaires valoracions.

El llibre està dividit en petits capítols temàtics disposats cronològicament en un abans, un durant i un després del conflicte. A cadascun, s'aporten totes les dades disponibles que hi fan referència, així com el nom de totes les persones que hi van prendre part. Aquest excés de meticulositat, que podria limitar l'interès del llibre a un àmbit excessivament local, es compensa amb algunes valuoses experiències de pràctica revolucionària, com la de la col·lectivitat agrícola Aurora, d'una importància d'abast molt més general.

Per tant, és una obra molt ben documentada, però que no vol ser definitiva, ja que la provisionalitat és una característica de la història recent, amenaçada sempre per la possible aparició de noves fonts. En tot cas és una obra necessària, que hauria d'activar la realització d'estudis similars a d'altres poblacions abans

que no es perdi definitivament la memòria del testimoniatge directe d'uns fets que la memòria col·lectiva ha de recuperar i valorar justament.

Àngel Bosch i Lloret

El patrimoni de les plantes

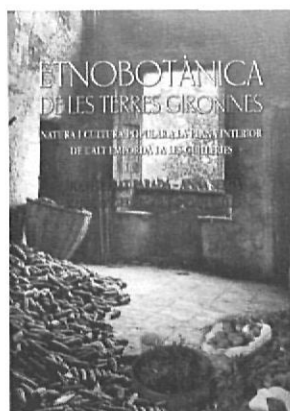
PARADA, MONSERRAT; SELGA, ANNA; BONET, M. ÀNGEL; VALLÉS, JOAN.

Etnobotànica de les terres gironines: Natura i cultura popular a la plana interior de l'Alt Empordà i a les Guílleries

Diputació de Girona. Col·lecció Francesc Eiximenis, 3
Girona, 2002.
349 pàgines

L'etnobotànica, escriuen els autors en la seva introducció, és una ciència interdisciplinària, situada —en mots de Jacques Barrau— «en la cruïlla de les ciències naturals i les ciències humanes, i per això la seva metodologia és una mica particular dins la botànica, ja que utilitza maneres de fer d'altres ciències, com l'antropologia o la lingüística».

Les autores i autor d'aquest llibre són llicenciats en farmàcia i s'han especialitzat en etnobotànica. Els resultats de la seva recerca en aquest camp els han permès elaborar les seves tesis de llicenciatura i altres treballs de síntesi, però no han volgut que el seu treball estigués només a

l'abast dels estudiosos i als arxius dels laboratoris de la Facultat de Farmàcia de la UB i, conscients que la ciència és cultura, han decidit escriure aquest llibre.

Els seus objectius són clars. No pretenen pas escriure un llibre de text de medicina vegetal que la gent pugui creure o seguir a cegues, sinó transmetre i, si pot ser, incorporar al nostre patrimoni cultural unes tradicions d'utilització de les plantes. És el convenciment que s'ha de recuperar i deixar per escrit la saviesa d'aquelles persones grans que han estat coneixedores de les plantes del seu propi entorn i de les seves aplicacions, conscients, per altra banda, que aquestes dades poden contribuir a la recerca de noves plantes útils o de nous beneficis de plantes ja conegudes. «Cada cop que un vell africà mor, es perd tota una biblioteca» (Léopold Sédar Senghor) és la primera citació del llibre.

L'obra està estructurada en cinc parts. Comença

amb una introducció sobre el territori i clima de les zones estudiades i el tipus de vegetació, sense descuidar els aspectes antropogènics. Segueix amb la planificació i el mètode de treball utilitzat; resulta força interessant l'explicació de com es van fer les 75 entrevistes per a la recollida de dades.

La tercera part és el nucli del llibre, amb la descripció dels diferents catàlegs etnoflorístics: el més important inclou 288 plantes, ordenades pel seu nom científic. En cada exemple consta també el seu nom popular, amb l'expressió fonètica, i la referència científica (número del plec de l'herbari del laboratori de la Facultat de Farmàcia de la UB on està classificada), i de manera clara i de fàcil utilització la sistematització de les seves aplicacions i usos, informació obtinguda a partir de les entrevistes, que en alguns casos, per la seva peculiaritat, s'han transcrit tal com van ser transmises oralment.

En els altres catàlegs, molt més resumits, l'afecionat o el lector curiós podrà trobar informació sobre diversitat de mescles de plantes que permeten elaborar diferents classes de remeis medicinals, fórmules per a la preparació de licors i ratafies i també altres preparats remeiers o miraculosos que ens poden protegir de les tempestes o les abelles, i fins i tot un remei per poder-se casar.